

Pani

Anna Kulczyńska

Dyrektor

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

w Żaganiu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r., Nr 292 poz. 1720); rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015r., poz.1477) - zespół kontrolny w składzie:

- Sylwia Czujko – Bury – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 317-1/2017 z 6 grudnia 2017 r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
- Tomasz Kozłowski - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 317-2/2017 z 6 grudnia 2017 r. – członek Zespołu kontrolnego;

przeprowadził w jednostce **8 grudnia 2017 roku** kontrolę doraźną w trybie uproszczonym.

Przed przystąpieniem do kontroli zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Kariny Aksamit – Kierownika Działu Pieczy Zastępczej, która w zastępstwie p. Anny Kulczyńskiej Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, udzieliła stosownych wyjaśnień.

Zakresem kontroli objęto sposób zapewnienia pieczy zastępczej i organizację rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie od 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli.

W szczególności ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Organizacja zespołu pieczy zastępczej
2. Sposób zapewnienia rodzinnej pieczy zastępczej
3. Sposób zapewnienia pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Na terenie powiatu żagańskiego na dzień kontroli funkcjonowało 138 rodzin zastępczych w tym: 2 rodziny zawodowe, 2 rodziny zastępcze zawodowe, pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, 37 rodzin niezawodowych, 93 rodziny spokrewnione, 3 rodzinne domy dziecka, 1 rodzina specjalistyczna. Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje 1 placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego.

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy losowo wybranej dokumentacji jednej rodziny zastępczej niezawodowej, jednej rodziny zawodowej, jednej rodziny zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego oraz jednej rodziny prowadzącej Rodzinny Dom Dziecka. Na potrzeby wystąpienia pokontrolnego rodziny zostały oznaczone jako: rodzina 1², rodzina 2³, rodzina 3⁴, rodzina 4⁵.

Zbadana została dokumentacja czwórki dzieci przebywających w rodzinnej formie pieczy zastępczej. Na potrzeby wystąpienia pokontrolnego dzieci zostały oznaczone jako: dziecko 1⁶, dziecko 2⁷, dziecko 3⁸, dziecko 4⁹.

Dokonano analizy zgromadzonej w zasobach centrum dokumentacji czworga losowo wybranych wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy na potrzeby wystąpienia pokontrolnego oznaczeni zostali jako: dziecko 5¹⁰, dziecko 6¹¹, dziecko 7¹², dziecko 8¹³.

Ocena skontrolowanej działalności

* Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).

1. Organizacja zespołu pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, ul. Śląska 1 zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu żagańskiego. Zgodnie z przepisami zawartymi w art. 76 ust. 2 cytowanej ustawy został utworzony Zespół ds. Pieczy Zastępczej. Skład i zadania zespołu zostały zawarte w Regulaminie Organizacyjnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie przyjętego Uchwałą Nr 185/2016 z dnia 10 listopada 2016 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu.

W strukturze organizacyjnej centrum (Regulamin rozdział IV § 4) wyodrębniony został Dział II. Pieczy zastępczej, w tym zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej. W § 6 określono w 16 punktach katalog zadań zespołu. W punkcie 16 wymieniono zadania organizatora wynikające z art. 76 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W związku z tym należy przyjąć, że zespół wykonuje wszystkie określone w ustawie zadania.

Akta kontroli:32-41

Kwalifikacje koordynatorów zespołu rodzinnej pieczy zastępczej

Z oświadczenia Kierownika Zespołu wynika, że w skład Działu Pieczy zastępczej wchodzi 9 osób w tym: 1 kierownik działu, 5 koordynatorów; 2 pracowników socjalnych oraz 1 specjalista pracy z rodziną. W toku kontroli zbadano akta osobowe tych osób. Z analizy wynika, że wszyscy posiadali wymagane kwalifikacje, określone w przepisach. Oświadczenia, o których mowa w art. 78 ust. 2-4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017r. poz. 697 ze zm.) znajdują się w aktach osobowych koordynatorów.

W okresie objętym kontrolą, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej systematycznie podnosili swoje kwalifikacje w zakresie w pracy z dziećmi i rodziną, w szczególności poprzez udział w szkoleniach i samokształceniu.

W 2016 roku koordynatorzy uczestniczyli w szkoleniach:

- „Sposoby postępowania w sytuacji kryzysowej” (2 osoby),
- „Rodzinna piecza zastępcza w Polsce i w wybranych krajach. Lokalne systemy i sposoby wprowadzania zmian (2 osoby),
- Wczesna diagnoza i pomoc dzieciom z pozaalkoholowymi zaburzeniami rozwoju FAS, FAE (2 osoby),
- Praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w oparciu o podejście skupione na rozwiązaniu (2 osoby),
- Wybrane zagadnienia praktyczne z Kodeksu Postępowania Administracyjnego (2 osoby),
- Ochrona danych osobowych w praktyce administracji. Nowa rola i zadania ABI (1 osoba),

- Ochrona danych osobowych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (1osoba).

Sumując, dwóch koordynatorów brało udział w pięciu szkoleniach, jeden w czterech szkoleniach, jeden w dwóch szkoleniach. Ponadto jedna osoba brała udział w Konferencji – Kryzys rodziny. Różnorodność objawów od DDA do DDD.

W 2017 roku koordynatorzy uczestniczyli w szkoleniach:

- „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – kompetentny rzecznik dziecka i rodziny zastępczej (3 osoby),
- „Trening racjonalnego zachowania” (3 osoby).

W porównaniu do poprzedniego roku liczba szkoleń, w których brali udział koordynatorzy, uległa zmniejszeniu. Najczęściej, bo tylko 2 razy w szkoleniu brało udział dwóch koordynatorów, pozostali brali udział tylko w jednym szkoleniu.

Mimo, tego faktu zespół kontrolny stwierdza, że zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wywiązali się z obowiązku systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji.

W badanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Akta kontroli: str.42-43;

Realizacja corocznego limitu zawiązywania rodzin zastępczych zawodowych

W Uchwale Nr XIV.10.2016. Rady Powiatu Żagańskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego Programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2016-2018” ustalono coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych:

- 2016 rok - 2 rodziny;
- 2017 rok - 2 rodziny;
- 2018 rok - 2 rodziny;

W ww. dokumencie w tabeli zawierającej wyznaczony limit zapisano: „... powyższe założenie będzie możliwe do zrealizowania, jeśli znajdą się kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, którzy w opinii zespołu kwalifikacyjnego dadzą rękojmię należytego sprawowania funkcji opiekuńczo – wychowawczej i spełnią wszystkie kryteria wynikające z ustawy.” Jak wynika z ustaleń kontroli, w okresie objętym kontrolą nie powstała ani jedna rodzina zastępcza zawodowa, zatem nie wykonano założonego w programie limitu rodzin.

Jak wynika z wyjaśnień Kierownika Działu Pieczy Zastępczej, w okresie objętym kontrolą, z uwagi na brak chętnych, nie przeprowadzono szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Z informacji kwartalnych przedkładanych przez powiatowe centra odnośnie realizacji postanowień sądowych na umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej wynika, że w okresie objętym kontrolą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu

realizowało wszystkie postanowienia sądowe o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej zarówno instytucjonalnej jak i rodzinnej.

Jak wyjaśniła przedstawicielka jednostki kontrolowanej, rodziny zastępcze niezawodowe na terenie powiatu żagańskiego nie wyrażają woli przekształcenia się w rodziny zawodowe. W sytuacji wyrażenia chęci rodzin niezawodowych, spełnieniu przez nich niezbędnych warunków i pozytywnej opinii centrum jest gotowe na przekształcenie rodzin niezawodowych w rodziny zawodowe.

W realizacji zadania stwierdzono istotne uchybienie, polegające na niezrealizowaniu przyjętego w trzyletnim programie na lata 2016 - 2018 limitu rodzin zastępczych.

Akta kontroli:44-65

Rodziny objęte opieką koordynatora oraz organizatora

Jak wynika z zestawienie przedłożonego przez Kierownika Działu Pieczy Zastępczej 8 grudnia 2017 r. na terenie Powiatu Żagańskiego funkcjonowało 138 rodzin zastępczych.

Tabela. Zestawienie rodzin i dzieci funkcjonujących w ramach rodzinnej pieczy zastępczej.

Stan na	Liczba rodzin liczba dzieci	rodziny spokrewnione	rodziny niezawodowe	rodziny zawodowe	rodziny pełniące funkcję pogotowia	rodziny specjalistyczne	rodzinyne domy dziecka	razem
8.12.17	rodziny	93	37	2	2	1	3	138
30.06.17	rodziny	94	44	2	2	1	3	146
	dzieci	129	63	7	5	3	21	228
31.12.16	rodziny	91	44	2	2	1	3	143
	dzieci	124	63	12	3	3	18	223
30.06.16	rodziny	102	46	2	2	1	3	156
	dzieci	131	65	9	9	3	20	237

Porównując zestawienie rodzin oraz ilości dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej widoczny jest wyraźny spadek rodzin spokrewnionych i niezawodowych. W porównaniu do stanu na 30 czerwca 2016 r. na koniec 2016 roku ubyło aż 11 rodzin spokrewnionych oraz 2 rodziny niezawodowe. Na koniec pierwszego półrocza 2017 roku liczba rodzin spokrewnionych nieznacznie wzrosła. Natomiast ilość rodzin niezawodowych nie uległa zmianie. W dniu kontroli o jedną zmniejszyła się ilość rodzin spokrewnionych oraz rodzin niezawodowych. Liczba rodzin zawodowych, w tym rodzin pełniących funkcję pogotowia oraz rodzin specjalistycznych oraz rodzinnych domów dziecka na przestrzeni okresu sprawozdawczego jest na takim samym poziomie.

Zgodnie z przepisami rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, natomiast w stosunku

do pozostałych rodzin zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej¹⁴.

W dniu kontroli w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie zatrudnionych było 6 koordynatorów. 5 koordynatorów zatrudnionych jest na czas nieokreślony. Jeden koordynator od 26 kwietnia 2017r. zatrudniony jest na zastępstwo pani * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

która przebywa na zwolnieniu lekarskim, urlopie macierzyńskim. Zgodnie z przepisami koordynator może mieć pod opieką nie więcej niż 15 rodzin. Z dokumentacji przedłożonej podczas kontroli wynika, że czterech koordynatorów miało pod swoją opieką większą liczbę rodzin, tj. * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

Stwierdzono uchybienie polegające na większej, niż określają przepisy liczbie rodzin, które pozostają pod opieką poszczególnych koordynatorów.

Akta kontroli:67-101, 830-841

W okresie objętym kontrolą wszystkie rodziny zastępcze objęte są opieką organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Pod opieką pracownika socjalnego było 15 rodzin, pod opieką specjalisty pracy z rodziną 11 rodzin zaś kierownik działu zajmował się 3 rodzinami.

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadania, ze względu na objęcie wszystkich rodzin opieką organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Akta kontroli:66

Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych

Jak wynika z oświadczenia Kierownika Działu Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żarach w okresie objętym kontrolą 78 dzieciom, przebywającym w pieczy zastępczej, zasądzono alimenty. W 69 przypadkach wnioskowały rodziny zastępcze, trzykrotnie o alimenty wnioskował rodzic biologiczny. Jednemu dziecku mimo złożonego pozwu nie przyznano alimentów. Wysokość środków pieniężnych, które otrzymują dzieci znajduje się w przedziale od 50 zł do 600 zł.

Dyrektor centrum trzy razy wystąpił do sądu z pozwem alimentacyjnym na rzecz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. W sumie alimenty przyznano 7 dzieciom. Wysokość ustalonych alimentów wyniosła od 100 zł do 400 zł.

¹⁴ (art. 77 ust.1 i 1a ww. ustawy).

Ponadto dyrektor wnioskował o świadczenie alimentacyjne w stosunku do 1 dziecka przebywającego w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Z wyjaśnień Kierownik Działu Pieczy Zastępczej wynika, że obecnie analizowana jest sytuacja alimentacyjna pozostałych dzieci. Gromadzona jest dokumentacja niezbędna do złożenia pozwów. Po zebraniu stosowanych informacji centrum niezwłocznie będzie wnioskowała o świadczenia alimentacyjne wobec tych dzieci.

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie powiatu obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii asystenta rodziny, a w przypadku gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny, po zasięgnięciu opinii podmiotu organizującego pracę z rodziną, może dochodzić na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych. Dyrektor PCPR powiatu obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej jest obowiązany dochodzić świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok.

Na terenie powiatu żagańskiego alimenty ma przyznane 146 dzieci przebywających w rodzinnej formie pieczy zastępczej oraz 18 dzieci umieszczonych w instytucjonalnej formie pieczy zastępczej. Dodatkowo wobec 2 dzieci przebywających w rodzinie zastępczej sąd wyznaczył termin rozprawy o zasądzenie alimentów od rodzica na 6 lutego 2018 r.

Z czwórki dzieci przebywających w rodzinnej formie pieczy zastępczej, których zespół kontrolny analizował dokumentację, jedno dziecko (dziecko 4) ma przyznane świadczenie alimentacyjne. Dziecko 1 pobiera po swoim ojcu rentę rodzinną. Rodzina zastępcza złożyła do sądu pozew o zasądzenie alimentów od matki. Sprawa jest w toku, trwa oczekiwanie na wyznaczenie terminu rozprawy sądowej. Pozostała dwójka dzieci przebywa w pieczy zastępczej poniżej 1 roku.

W przypadku dziecka 2 ojciec 28 kwietnia 2017 r. zgodził się dobrowolnie od 1 stycznia 2017 r. płacić alimenty na swoje dziecko. Wysokość alimentów określił na 150 zł.

Natomiast dzieci przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej mają zasądzone alimenty od ojców w wysokości od 250 zł do 350 zł miesięcznie. Aktualnie PCPR gromadzi dokumentację niezbędną do złożenia pozwów o zasądzenie alimentów od matek tych dzieci.

Akta kontroli: 101-109,827

Wobec powyższych informacji zespół kontrolny w badanym obszarze nie stwierdził uchybień.

2. Sposób realizacji wybranych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

W celu dokonania oceny powyższych obszarów, analizie została poddana dokumentacja 4 rodzin oraz dokumentacja 8 wychowanków przebywających w tych rodzinach.

Realizacja szkoleń podnoszących kwalifikacje rodzin zastępczych

Zgodnie z art. 76 ust.4 pkt 5 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej jest zobowiązany do zapewnienia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji z uwzględnieniem ich potrzeb.

W toku kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu organizowało dla rodzin zastępczych szkolenia podnoszące kwalifikacje. Z zestawienia przygotowanego przez Kierownika Działu Pieczy Zastępczej wynika, iż w 2016 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu przeprowadziło dwie edycje szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej na podstawie programu „Szansa w rodzinie” PCPR Żagań. Szkolenia odbyły się w okresie od 07 marca 2016 r. do 20 czerwca 2016 r. oraz od 26 września 2016 r. do 19 grudnia 2016 r. W szkoleniach tych brało udział 8 rodzin (4 w każdym szkoleniu). W miesiącu czerwcu rodziny zastępcze uczestniczyły w szkoleniu „Seksualność osób z niepełnosprawnością intelektualną i spektrum autyzmu” (14 czerwca 2016 r. jedna rodzina uczestnicząca) oraz konferencji „W poszukiwaniu modelu diagnozy i pomoc dzieciom z FASD” (23 czerwca 2016 r. trzy rodziny uczestniczące w tym badana rodzina 4). W miesiącu październiku odbyły się dwie edycje warsztatów „Pomoc dziecku molestowanemu” (25 oraz 27 października 2016r., 8 rodzin zastępczych w tym 3 objęte badaniem) oraz szkolenie „Psychologia dziecka – diagnoza, profilaktyka i pomoc psychologiczna” (od 17 października 2016 r. do 21 października 2016 r. udział jednej badanej rodziny).

W 21 lutego 2017 roku odbyło się szkolenie „Reaktywne zaburzenia przywiązania. Wczesna diagnoza i postępowanie wspierające dziecko z RAD”. W szkoleniu uczestniczyły cztery rodziny w tym dwie objęta badaniem. 25 kwietnia 2017 r. 9 rodzin uczestniczyło w warsztatach dla opiekunów indywidualnego procesu usamodzielnienia. W okresie od lipca do października odbył się cykl warsztatów dla rodziców i opiekunów pn. Szkoła dla rodziców. W czterech szkoleniach odbywających się w terminach 03 lipca 2017 r. – 11września 2017 r., 26 lipca 2017 r. - 28 września 2017 r., 22 września 2017 r. - 01 grudnia 2017 r., 19 października 2017 r. – 14 grudnia 2017 r. uczestniczyło 10 rodzin. 7 listopada 2017 r. z udziałem 4 rodzin, w tym dwóch objętych badaniem, odbyły się warsztaty „Zachowania seksualne dzieci i młodzieży. Wczesna diagnoza nadużyć seksualnych wobec dziecka” zaś 17 listopada 2017 r. warsztaty dla opiekunów indywidualnego programu usamodzielnienia. W szkoleniu uczestniczyło 9 rodzin.

Tematyka szkoleń odzwierciedla potrzeby rodzin, ale także organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który ma możliwość zaktualizować bądź uzupełnić i uporządkować wiedzę rodzin z zakresu prawa, opieki i wychowania oraz pieczy zastępczej.

Przepisy ustawy nie nakładają wprost na rodzinę zastępczą obowiązku uczestniczenia w szkoleniach podnoszących kwalifikacje, natomiast w umowie zawieranej pomiędzy starostą a rodziną zastępczą, zgodnie treścią art. 54 ust.3 pkt 10 cytowanej ustawy, powinien znajdować się zapis, że rodzina ma „możliwość korzystania ze szkoleń i innych form podnoszenia kwalifikacji”. Ponadto z katalogu obowiązków organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (art. 76 ust. 4) wynika, że (pkt 5) organizator zobowiązany jest do zapewnienia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.

Dokumentacja badanych rodzin wskazuje, że rodziny uczestniczyły w takich szkoleniach.

Akta kontroli: str. 110-111;

W realizacji tego zadania nie stwierdzono uchybień.

Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy także zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

oświadczyła, że w okresie objętym kontrolą 20 rodzin zastępczych (w 2017 r.) uczestniczyło w 5 spotkaniach grup samopomocowych. Spotkania odbywały się w ramach projektu „Szansa na Samodzielność”. Projekt skierowany był m.in. do wychowanków przebywających w pieczy zastępczej, wychowanków opuszczających pieczę zastępczą oraz rodzin zastępczych. Planowane działania projektu obejmowały usługi aktywnej integracji o charakterze społecznym (m.in.: poradnictwo psychologiczne, wyjazdy motywacyjno-diagnostyczne, grupy wsparcia, poradnictwo prawne); usługi aktywnej integracji o charakterze edukacyjnym (m.in.: korepetycje, warsztaty edukacyjne w zakresie terapii uzależnień, prawa cywilnego, prawa pracy, ubezpieczeń itp.) oraz usługi w zakresie integracji zawodowej (m.in. sporządzenie Indywidualnego Planu Działania, doradztwo zawodowe, szkolenia, kursy zawodowe, wizyty studyjne u pracodawców, wolontariat, praktyki zawodowe, pośrednictwo pracy).

W realizacji zadania nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: str. 112-117

Korzystanie rodzin zastępczych z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem

Zgodnie z ustawą rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy. Rodzina informuje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o terminie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, nie później niż 30 dni przed jego planowanym rozpoczęciem. Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.¹⁵

Dotychczas na terenie powiatu funkcjonowały 4 rodziny pomocowe: * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

W badanym okresie z możliwości czasowego niesprawowania opieki nad dziećmi umieszczonymi w rodzinie zastępczej skorzystały trzy rodziny, 2 rodziny zawodowe oraz 1 rodzina zawodowa, pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Na czas urlopu dzieci zostały umieszczone w rodzinach zawodowych pomocowych. Z wszystkimi rodzinami pomocowymi zawarte zostały umowy na pełnienie funkcji rodziny pomocowej. Organizator pieczy zastępczej informował za każdym razem właściwy sąd o umieszczeniu na czas urlopu wychowawczego w rodzinach pomocowych.

W realizacji tego zadania nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: str.118-133

Udzielanie porad prawnych oraz porad i konsultacji specjalistycznych dla rodzin

Zgodnie z zapisami art. 76 ust.4 pkt 9 i 10 cytowanej ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej zobowiązany jest do zapewnienia pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego oraz poradnictwa i terapii (w tym również dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej).

W strukturze organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu wyodrębniony jest Dział Poradnictwa Specjalistycznego i Metodycznego. Do głównych zadań działu należy m.in. prowadzenie specjalistycznego poradnictwa. W dziale tym zatrudniony jest psycholog * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

Z uwagi na przebywanie psychologa na urlopie macierzyńskim w 2016 r. nie prowadzono konsultacji psychologicznych dla rodzin zastępczych. Po powrocie z urlopu

¹⁵ art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

macierzyńskiego psycholog rozpoczął pracę 15 marca 2017 r. W czasie przebywania na urlopie macierzyńskim psychologa, rodziny zastępcze mogły skorzystać ze wsparcia psychologicznego w Rodzinnej Poradni Specjalistycznej.

Rodzinna Poradnia Specjalistyczna funkcjonuje w strukturze PCPR w ramach działu poradnictwa specjalistycznego i metodycznego. Rodzinna Poradnia Specjalistyczna realizuje zadania z art. 46 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej: poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne, rodzinne.

W ramach pomocy udzielonej przez psychologa zatrudnionego w centrum w 2017 r. 55 razy udzielono pomocy dla 25 podopiecznych z 22 rodzin zastępczych. Najczęściej udzielono porad w zakresie postępowania z dzieckiem z problemami emocjonalnymi, w zakresie podjęcia działań zmierzających do poprawy własnej sytuacji życiowej oraz prowadzono terapię.

W ramach poradnictwa psychologicznego świadczonego przez Rodzinną Radnię Specjalistyczną w 2016 roku udzielono 64 porad dla 37 osób z 21 rodzin. W 2017 roku udzielono 117 porad dla 24 osób z 8 rodzin. Świadczona pomoc była zarówno dla samych rodzin jak i podopiecznych z rodzin zastępczych. Pomoc psychologiczna świadczona była przez trzech psychologów, którzy od jednej do dwóch godzin pełnili dyżury w godzinach popołudniowych we wtorki i czwartki każdego tygodnia.

Rodzinna Poradnia specjalistyczna prowadzi także poradnictwo prawne. W każdy 2 i 3 wtorek miesiąca przez 2 godziny pomocy prawnej udziela prawnik * *Wyłączenia dokonat zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

W 2016 r. udzielono 6 porad prawnych dla 3 rodzin zastępczych oraz 2 podopiecznych z rodzin zastępczych. W 2017 r. rodziny zastępcze nie skorzystały z konsultacji prawnych.

W powiecie żagańskim działają trzy punkty nieodpłatnej pomocy prawnej. Dwa punkty (punkt 1, punkt 2) obsługiwane są przez Okręgową Radę Adwokacką i/lub Okręgową Izbę Radców Prawnych na podstawie porozumienia z Powiatem Żagańskim w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i jeden (punkt 3) obsługiwany jest przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM z siedzibą w Zielonej Górze. Punkt 1 zlokalizowany jest w budynku Starostwa Powiatowego w Żaganiu, Punkt 2 zlokalizowany jest w budynku Starostwa Powiatowego Filia w Szprotawie, zaś punkt 3 mieści się w Budynku Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Iłowej. W ramach pomocy prawnej radcy prawni oraz adwokaci przyjmują w każdy dzień tygodnia po 4 godziny dziennie. Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie powiatu żagańskiego zostały

utworzone i działają na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.¹⁶

Funkcjonuje także lokalny portal edukacji prawnej: edukacja-prawna.info.pl/powiat-zaganski.

Nie stwierdzono uchybień w realizacji tego zadania.

Akta kontroli: str. 134-267,318-323

Na organizatorze rodzinnej pieczy zastępczej spoczywa obowiązek wynikający z art. 76 ust. 4 pkt 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, prowadzenia poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy (zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego).

Na podstawie okazanej dokumentacji 4 rodzin, dzieci i wychowanków tych rodzin stwierdzono, że 2 rodziny korzystały ze specjalistycznej pomocy w zakresie poradnictwa i terapii, w przypadku jednej rodziny w dokumentacji znajduje się zapis wskazujący na to, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej proponował rodzinie skorzystanie z tej formy pomocy (brak natomiast zapisu, czy rodzina skorzystała z propozycji). W teczce jednej z rodzin nie ma informacji o korzystaniu ze specjalistycznego poradnictwa. W toku kontroli przeanalizowano dokumentację koordynatora dotyczącą wizyt w rodzinach. Z dokumentacji tej wynika, że koordynatorzy na bieżąco udzielają rodzinom porad i wsparcia w trakcie wizyt.

W realizacji tego zadania nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: str. 134-267

Realizacja szkoleń kwalifikacyjnych dla kandydatów na rodziców zastępczych

Jak wynika z informacji uzyskanej od Kierownika Działu Pieczy Zastępczej oraz z analiz sprawozdań WRiSPZ-P rzeczowo-finansowych za 2016 rok oraz I półrocze 2017r., powiatowe centrum z powodu braku kandydatów nie szkoliło kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Z wyjaśnień wynika, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu podejmowało następujące działania na rzecz pozyskania kandydatów do pełnienia rodziny zastępczej:

- w czasie imprez organizowanych w terenie powiatu żagańskiego (pikniki zdrowia, dożynki) pracownicy udzielali informacji ustnych na temat rodzinnej pieczy zastępczej, procedury ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej i przekazywali ulotki

¹⁶ (Dz.U. z 2017 poz. 2030).

informacyjne (z charakterystyką ogólną rodzin zastępczych oraz numerem telefonu pod którym można uzyskać szczegółowe informacje, a także warunków jakie należy spełnić, aby zostać rodzicem zastępczym)

- pracownicy działu rodzinnej pieczy zastępczej udzielają osobom zainteresowanym na bieżąco telefonicznie i osobiście informacji dotyczących procedury ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej.
- informacje dotyczące szczegółowej procedury ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej, dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku oraz osób mogących udzielić bardziej szczegółowych informacji są zamieszczone:
 - w Programie rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Żagańskiego na lata 2016-2018, zamieszczonym na stronie BIP Powiatu Żagańskiego (informacje dotyczące form rodzinnej pieczy zastępczej, obowiązków rodziny zastępczej i opis procedury kwalifikacyjnej kandydatów do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej)
 - na stronie internetowej PCPR oraz na tablicy ogłoszeń w budynku przy ul. Rybackiej 38, w którym mieści się dział pieczy zastępczej (informacje dotyczące form i funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, obowiązków rodziny zastępczej oraz naboru, kwalifikacji i szkoleń na kandydatów na rodziny zastępcze. Jest również wskazanie, że szczegółowych informacji udzielają pracownicy PCPR);
 - w budynkach przy ul. Śląskiej i ul. Rybackiej są wyłożone ulotki informacyjne dotyczące działalności PCPR, w tym związanej z rodzinami zastępczymi oraz ulotki informacyjne dotyczące pieczy zastępczej i warunków jakie muszą spełnić kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Ulotki zawierają numery telefonów, pod którymi można uzyskać szczegółowe informacje oraz adres strony internetowej, na której takie informacje się znajdują.

W realizacji tego zadania stwierdzono uchybienie. Wobec powyższego wskazane jest jeszcze większe zintensyfikowanie działań w celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Akta kontroli: str. 268-269,297-298

Oceny rodzin zastępczych

Zgodnie z art. 132 cytowanej ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Ocena powinna być sporządzana nie rzadziej niż co 3 lata, przy czym pierwsza ocena powinna nastąpić nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka.

Badana dokumentacja rodzin losowo wybranych ze wszystkich typów rodzin wskazuje, że wszystkie rodziny posiadają aktualną ocenę. Ocena rodziny 1 sporządzona została 6 czerwca 2017 r., zaś ocena rodziny 4, 14 lipca 2016 r. U pozostałych dwóch rodzin ocena została sporządzona w 2015 roku.

Terminy sporządzenia kolejnych ocen w badanych rodzinach: Rodzina 1 - czerwiec 2018; Rodzina 2 2018, rodzina 3 – 2018; rodzina 4 lipiec 2019.

Ocena sporządzana jest na formularzu *Ocena rodziny zastępczej / prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy*. Formularz został sporządzony zgodnie z obowiązującą ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W części I formularza zawarte są informacje o rodzinie zastępczej lub o rodzinie prowadzącej rodzinny dom dziecka. Z formularza możemy dowiedzieć się o formie sprawowanej rodzinnej pieczy zastępczej, o sytuacji bytowej rodziny zastępczej (dane dotyczące rodziców zastępczych dotyczące wykształcenia, zawodu oraz aktywności zawodowej, informacje o wypełnianiu obowiązku alimentacyjnego, informacje o zdolności do czynności prawnych oraz informacje z Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Ministerstwa Sprawiedliwości); o dzieciach własnych rodziców zastępczych (imię i nazwisko, wiek, miejsce zamieszkania/pobytu, sytuacji szkolnej); o sytuacji ekonomicznej rodziny zastępczej/prowadzącej rodzinny dom dziecka (źródła dochodu i wysokość dochodu za ostatni miesiąc); o sytuacji mieszkaniowej rodziny zastępczej (tytuł prawny do lokalu mieszkalnego, typ lokalu, liczba pomieszczeń, wyposażenie lokalu mieszkalnego, wyposażenie pomieszczeń dla dzieci); o sytuacji zdrowotnej rodziny zastępczej (sytuacja zdrowotna rodziny, stopień i rodzaj niepełnosprawności, predyspozycje i motywacje do pełnienia rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka);

Ocena sytuacji zdrowotnej rodziny zastępczej/prowadzącej rodzinny dom dziecka opisywana jest na podstawie zaświadczenia lekarskiego wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz na podstawie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Opinie psychologa zostały wystawione przez psychologa zatrudnionego w Powiatowy Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, p* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

ukończyła psychologię w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej we Wrocławiu, a także kurs udoskonalający Metoda Dobrego Startu I stopnia oraz Studium Psychologii

Sądowej. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu zatrudniona jest od 6 grudnia 2011 roku. Wszystkie badane rodziny posiadały stosowne zaświadczenia oraz opinie psychologiczne.

W części II formularza Ocena predyspozycji i jakości wykonywanej pracy rodziny zastępczej/prowadzącego rodziny do dziecka oceniane jest traktowanie dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, zapewnieniu dostępu do świadczeń zdrowotnych, zdolności i umiejętności zaspokojenia potrzeb emocjonalnych, zdolności i umiejętność zaspokajania potrzeb bytowych, zdolności i umiejętność zaspokajania potrzeb społecznych, zdolności i umiejętności zaspokajania potrzeb religijnych, zdolności i umiejętności zaspokojenia potrzeb rozwojowych, edukacyjnych, zapewnienie kształcenia, wyrównania braków rozwojowych i szkolnych, zdolności i umiejętności zaspokajania potrzeb uzdolnień i zainteresowań, zapewnienie ochrony przed arbitralną i bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka, nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów z rodzicami i innymi osobami bliskimi dziecku w pieczy oraz inne uwagi o rodzinie istotne dla oceny jej jakości.

Pod tak sporządzonym dokumentem podpisuje się pracownik sporządzający ocenę z zespołu ds. pieczy zastępczej oraz dyrektor. Rodzina podpisuje dokument pod adnotacją, że zapoznała się z treścią i została poinformowana o możliwości złożenia zastrzeżeń do Starosty. W analogiczny sposób sporządzone są pozostałe trzy oceny.

Dotychczas nie sporządzono negatywnych ocen rodziny zastępczej. Wystąpiła jedna sytuacja odwołania się rodziny zastępczej do starosty za oceną pozytywną: ocena rodziny zastępczej była pozytywna, ale rodzina nie zgadzała się z oceną.

W realizacji zadania nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: str. 300-3017,828

Oceny sytuacji dziecka oraz ocena zasadności pobytu w pieczy

Podczas kontroli ustalono, iż Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu realizowało zadanie dotyczące dokonywania okresowej oceny sytuacji dzieci przebywającej w rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka. Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Przed dokonaniem oceny PCPR wystosowywał zaproszenia do uczestnictwa w przedmiotowych spotkaniach, zaproszenia były kierowane do rodziców biologicznych, rodziny zastępczej, przedstawiciela właściwego Ośrodka Pomocy Społecznej (pracownika socjalnego lub asystenta rodziny jeśli rodzice biologiczni byli objęci usługą asystentury)

przedstawiciela ośrodka adopcyjnego. Ponadto pracownicy centrum występowali z wnioskiem do szkół o nadesłanie opinii o uczniu. Proszono aby w opinii uwzględnić m.in. zachowanie, relacje małoletniego z rówieśnikami i nauczycielami, kontakty z rodziną zastępczą oraz sposób wywiązywania się rodziny zastępczej z pełnionej funkcji. Otrzymane ze szkół opinie były włączane do protokołu z posiedzenia zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.

W okresie objętym kontrolą w rodzinie zastępczej niezawodowej ocenę dziecka 1 dokonano 29 listopada 2017 roku, 30 maja 2017 roku, 30 listopada 2016 roku oraz 3 czerwca 2016 roku co jest zgodne z terminem wskazanym w 131 ust.1. ww. ustawy. Ocen dokonywano z udziałem rodziny zastępczej, psychologa, oraz koordynatora. Karta oceny składa się z ośmiu części, merytoryczna część oceny uwzględnia zapisy w art. 129 ww. ustawy. Wypełniony arkusz jest podpisywany przez osoby uczestniczące w ocenie. Na tej podstawie sporządzana jest dla sądu opinia dotycząca zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz informacja dotycząca całokształtu sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej (art. 47 ust. 5 ustawy). Powyższy przepis nakłada na organizatora obowiązek składania do sądu takiej informacji „co najmniej raz na 6 miesięcy”. W przypadku badanej dokumentacji dzieci termin został zachowany.

Natomiast na podstawie dokumentacji dziecka 2 (lat 2) przebywającego w rodzinie *
Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).

stwierdzono, że oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej odbywały się w terminie zgodnym z zapisem w ustawie. Dla dziecka poniżej 3 roku życia ocena sytuacji powinna zostać dokonana nie rzadziej jak 3 miesiące. Posiedzenia odbyły się w terminach: 8 grudnia 2017 r., 15 września 2017 r., 14 czerwca 2017 r., 17 marca 2017 r. W posiedzeniach trzykrotnie brał udział ojciec biologiczny dziecka, raz matka biologiczna dziecka, raz Kierownik Działu Pieczy Zastępczej. W posiedzeniu brali udział rodzice zastępczy oraz psycholog, pracownik socjalny z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu. Za każdym razem zaproszeni na posiedzenie byli przedstawiciele Ośrodka Adopcyjnego Żar w Żarach oraz asystent rodziny lub inna osoba pracująca z rodziną biologiczną dziecka z Ośrodka Pomocy Społecznej ze Szprotawy. Niestety nie wzięli oni udziału w posiedzeniach.

Dziecko 3 (ur. 2017) na podstawie postanowienia z 2 października 2017 r. Sądu Rejonowego w Żaganiu III Wydział rodzinny i Nieletnich tymczasowo 3 października 2017 r. zostało umieszczone w *
Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).

Na dzień kontroli nie odbyło się posiedzenie ds. oceny sytuacji dziecka.

Dziecko 4 przebywa w * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

Od czasu umieszczenia w pieczy zastępczej do dnia kontroli odbyły się posiedzenia w terminach: 7 marca 2017 roku oraz 7 września 2017 roku. Na posiedzenia zapraszani byli przedstawiciele Ośrodka Adopcyjnego Żar w Żarach, asystent rodziny lub inna osoba pracująca z rodziną biologiczną dziecka z Ośrodka Pomocy Społecznej ze Szprotawy, rodzice zastępczy oraz biologiczna matka dziecka. Raz w posiedzeniu brała udział matka i raz psycholog. Na każdym posiedzeniu byli rodzice zastępczy oraz koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Analiza zebranej dokumentacji pozwala na stwierdzenie, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie terminowo dokonuje ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.

Z analizy przedłożonych dokumentów wynika, że każda ocena sytuacji dziecka zawierała ocenę dotyczącą zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Ocena sytuacji dziecka była sporządzana na kwestionariuszu *Informacja o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz sytuacji rodziny dziecka*, który zawiera m.in. informacje na temat sytuacji rodzinnej dziecka, stanu zdrowia dziecka, edukacji dziecka, kontaktu z rodziną biologiczną, warunków mieszkaniowych dziecka, sytuacji materialnej dziecka, osiągnięć dziecka i zainteresowań, problemów zgłaszanych przez rodzinę zastępczą, sposobu rozwiązania problemu rodziny, otrzymywanej pomocy z PCPR. Na podstawie arkusza oceny i dodatkowo pozyskanych informacji sporządzana jest pisemna „Opinia dotycząca zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej” wraz z uzasadnieniem. Opinia jest podpisywana przez osobę ją sporządzającą, najczęściej * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

Opinię zawierającą oceną zasadności pobytu w pieczy zastępczej niezwłocznie przekazywano do III Wydziału Rodzinny i Nietletnich Sądu Rejonowego w Żaganiu.

Nie stwierdzono uchybień w kontrolowanym zakresie.

Akta kontroli: str. 324-415,438-824

Plany pomocy dziecku

Zgodnie z art. 77 ust.3 pkt 2 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony

asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku. Badana dokumentacja 4 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej wskazuje, że troje dzieci ma sporządzony plan pomocy. Dziecko 3 zostało umieszczone w rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego 03 października 2017 r. na czas trwania postępowania sądowego. W związku z tym, że dziecko było umieszczone tymczasowo i sprawa była w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie sytuacji opiekuńczo-wychowawczej w dniu kontroli tj. 8 grudnia 2017 r. plan pomocy dziecku nie był jeszcze sporządzony.

Wszystkie plany pomocy zostały opracowane w oparciu o diagnozę potrzeb i zasobów dziecka oraz na podstawie przeprowadzonych wywiadów, opinii asystenta rodziny lub pracownika socjalnego, a także innych dostępnych dokumentów. Plany poddawane są modyfikacji po każdej ocenie sytuacji dziecka.

Plan pomocy dziecku zbudowany jest z 5 działów. W dziale I zamieszczone są informacje o dziecku, tj. imię i nazwisko, data urodzenia, data umieszczenia w rodzinnym domu dziecka, dane rodziny zastępczej. W dziale II opisana jest sytuacja dziecka, informacje o historii pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, sytuacji finansowej rodziny, zainteresowaniach dziecka, informacja o realizowaniu obowiązku szkolnego, kontaktów z rodziną biologiczną. Dział III to obszar działania do realizacji w planie pomocy dziecku. W planie wyszczególniono 4 obszary: zapewnienie świadczeń zdrowotnych; zapewnienie kształcenia, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań; zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych rozwojowych i społecznych; podejmowanie działań zmierzających do pogłębienia wiedzy na temat jego pochodzenia, poprawy relacji z rodziną biologiczną. Dział IV, to działania długoterminowe podejmowane w poszczególnych obszarach. Wskazany jest cel działania, termin realizacji oraz osoba odpowiedzialna za realizację.

Cele działania to:

- okresowe kontrole u lekarza rodzinnego, specjalistów.
- Współpraca z wychowawcą pedagogiem i psychologiem ze szkoły do której aktualnie uczęszcza dziecko. Kontrola postępów w nauce. Rozwój zainteresowań.
- Pedagogizacja opiekunów zastępczych celem rozwoju kompetencji opiekuńczo – wychowawczych. Korzystanie ze wsparcia psychologicznego.
- Kształtowanie tożsamości rodzinnej dziecka poprzez udzielanie mu stosowanych do wieku informacji dotyczących rodziców biologicznych.

Dział V, to działania krótkoterminowe podejmowane w poszczególnych obszarach. W poszczególnym obszarze opisywany jest stan w momencie opracowania planu, cel jaki

chcemy osiągnąć, sposób osiągnięcia zamierzonych celów, osoby odpowiedzialne oraz termin realizacji.

Zespół kontrolny po przeprowadzeniu analizy planów pomocy trójki dzieci stwierdza, że wszystkie plany tworzone są według jednego schematu. Takie same cele działania przypisane są wszystkim dzieciom, zarówno tym poniżej 3 roku życia jak i starszym wiekiem wychowankom. Każde dziecko powinno być indywidualnie traktowane, bowiem inne potrzeby mają dzieci kilkuletnie a inne dzieci starsze.

W realizacji zadania stwierdzono uchybienie w postaci nierzetelnego stworzenia planu pomocy dziecku.

Akta kontroli: 270-296

Liczba dzieci w pogotowiu rodzinnym

Na terenie powiatu żagańskiego funkcjonują 2 rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. Z wyjaśnień złożonych przez Kierownika Działu Pieczy Zastępczej w dniu kontroli w tych rodzinach umieszczonych było łącznie 2 dzieci, co do których sąd zakończył postępowanie. Dzieci zostały zakwalifikowane do przysposobienia i oczekują na umieszczenie w rodzinie przysposabiającej.

Nie stwierdzono uchybień w badanym obszarze.

Akta kontroli: 299

3. Sposób zapewnienia pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo - wychowawczych

W okresie objętym kontrolą powiat żagański na bieżąco realizował postanowienia sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. W trakcie kontroli dokonano analizy dokumentacji dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Zapewnienie dzieciom stosownej do wieku pieczy zastępczej

Z wyjaśnień udzielonych przez * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).

– Kierownik Działu Pieczy Zastępczej, wynika, * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).

Pierwsze dziecko zostało odebrane rodzicom ze szkoły. Jak wyjaśniła pani kierownik chłopiec od dłuższego czasu mieszkał wraz z matką i jej partnerem w lesie w prowizorycznym szałasie. Dziecko nie otrzymywało ciepłych posiłków, odżywiało się wyłącznie suchym prowiantem, nie miało warunków do odrabiania lekcji zaś w nocy spało

na kocu przykryte kołdrą. Z uwagi na fakt, iż nikt z rodziny biologicznej dziecka nie chciał zaopiekować się dzieckiem, zaś w rodzinnej formie pieczy zastępczej nie było wolnego miejsca, chłopiec interwencyjnie 25 maja 2017 r. został umieszczony w powiatowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Drugie dziecko zostało zabrane z Komendy Policji, na którą się zgłosiło po pobiciu przez konkubenta matki. W toku postępowania okazało się, że matka, chłopca jest niewydolna wychowawczo, stosuje wobec chłopca nieodpowiednie metody wychowawcze, skupiona jest na swoim partnerze a nie na swoim dziecku. Matka odmówiła zabrania dziecka do domu pozostawiając je na policji. Z uwagi na fakt, że nikt z rodziny biologicznej nie wyraził zgody na zaopiekowanie się chłopcem, a jego zdrowie i życie ewidentnie było zagrożone a w innych formach pieczy zastępczej nie było miejsca chłopiec 21 sierpnia 2017 r. interwencyjnie został umieszczony w powiatowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w placówkach opiekuńczo - wychowawczych są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

W odniesieniu do dwójki dzieci umieszczonej w Powiatowym Domu Dziecka w Szprotawie, zespół kontrolny stwierdza, że mimo wyjątkowej sytuacji, umieszczenie dzieci poniżej 10 roku życia w instytucjonalnej formie pieczy zastępczej jest niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa.

W badanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie

Akta kontroli: 416-417

Realizacja postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej

W okresie objętym kontrolą powiat żagański na bieżąco realizował postanowienia sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. W toku czynności kontrolnych ocenie poddano dokumentację 4 dzieci kierowanych przez PCPR w Żaganiu do placówek opiekuńczo – wychowawczych. W każdym przypadku dzieci zostały umieszczone na mocy postanowienia sądu. Dwójkę dzieci sąd umieścił w Powiatowym Domu Dziecka w Szprotawie na czas trwania postępowania, zaś w pozostałych przypadkach postanowił umieścić w placówce opiekuńczo – wychowawczej wskazanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na podstawie postanowienia sądu wydał skierowania do właściwych placówek. Z dokumentacji wynika, że postępowania

dotyczyły interwencyjnego umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Skierowania wydano tego samego dnia co postanowienia sądu. W tym samym dniu dzieci zostały umieszczone w placówkach.

W związku z tym zespół kontrolny stwierdza, że wszystkie postanowienia o umieszczeniu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, które w okresie podlegającym kontroli wpłynęły do PCPR, zostały zrealizowane zgodnie z orzeczeniem.

Akta kontroli:418-433

Uczestnictwo przedstawiciela Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w posiedzeniach Zespołu do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Wychowanka

Zgodnie z brzmieniem art. 135-137 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej, z wyjątkiem placówki rodzinnej, dokonuje zespół, którego skład został określony w art. 137 ww. ustawy. Udział osób wskazanych w ust. 1 w posiedzeniu każdego zespołu jest obowiązkowy, a osób wskazanych w ust. 2 - fakultatywny. Powiat żagański na koniec I półrocza 2017 roku posiadał w instytucjonalnej pieczy zastępczej 28 dzieci. Z powiatu żagańskiego 20 dzieci przebywa w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenach innych powiatów (lubliniecki – 3 dzieci, żarski – 3 dzieci, polkowicki - 2 dzieci, złotowski – 2 dzieci, świebodziński - 2 dzieci, wolsztyński, wągrowiecki, dąbrowski, krośnieński, szamotulski, bocheński, nowosolski, brodnicki - po 1 dziecku).

W oświadczeniu złożonym w trakcie kontroli kierownik stwierdziła, że przedstawiciel PCPR nie uczestniczy w posiedzeniach zespołów odbywających się poza powiatem, z uwagi na „generowane koszty finansowe i odległość dzielącą placówkę od centrum”.

Na terenie powiatu działa placówka opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego o nazwie Powiatowy Dom Dziecka w Szprotawie, posiadająca 30 miejsc. W 2016 roku w Powiatowym Dom Dziecka w Szprotawie odbyło się 10 posiedzeń Zespołu do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Wychowanka. Pracownicy centrum byli obecni na 9 posiedzeniach. 6 razy uczestniczyła pani * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

W sumie pracownicy centrum w 2016 roku dokonali 77 razy ocen wychowanków. Raz 17 lutego 2016 r. w posiedzeniu zespołu nie uczestniczył żaden przedstawiciel centrum. Nieobecność pracownika spowodowana była koniecznością natychmiastowego poszukiwania miejsca w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub domu pomocy społecznej dla niepełnosprawnego wychowanka rodziny zastępczej, który agresywnie zachowywał się w stosunku do rodzica zastępczego – babci.

Od 1 stycznia do 8 grudnia 2017 roku w Powiatowym Dom Dziecka w Szprotawie odbyło się 9 posiedzeń Zespołu do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Wychowanka. Pracownicy centrum byli obecni na 7 posiedzeniach. 4 razy uczestniczyła pani * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

W sumie pracownicy centrum w 2017 roku dokonali 61 ocen wychowanków. Z wyjaśnień * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

– Kierownika Działu Pieczy Zastępczej wynika, że nieobecność przedstawiciela centrum w posiedzeniu zespołu 19 czerwca 2017 r. spowodowana była dużą ilością pilnych spraw bieżących, które nagromadziły się przez wcześniejszą kilkudniową nieobecność wynikająca z urlopu pracownika. Natomiast powodem nieobecności na zespole 10 października 2017 r. było prowadzenie przez wyznaczonego pracownika rekrutacji grupy, która miała wziąć udział w wyjazdowym warsztacie motywacyjnym a także przygotowanie dokumentacji związanej z tym wyjazdem. W wyjeździe brały udział dzieci umieszczone w Powiatowym Domu Dziecka w Szprotawie.

Sytuacja braku na posiedzeniu przedstawiciela PCPR jest niewskazana, w związku z powyższym zespół kontrolny stwierdza w realizacji zadania istotne uchybienie polegające na braku uczestnictwa przedstawiciela PCPR w posiedzeniu zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Akta kontroli: 434-437;

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

- zgodności kwalifikacji koordynatorów zespołu rodzinnej pieczy zastępczej z wymaganymi przepisami;
- realizacji przez koordynatorów obowiązku podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach;
- liczby rodzin objętych opieką organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- realizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje rodzin zastępczych;
- funkcjonowania grup wsparcia dla rodzin zastępczych
- korzystania przez rodziny zastępcze z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem
- udzielania rodzinom i dzieciom porad prawnych oraz porad i konsultacji specjalistycznych;
- realizacji szkoleń kwalifikacyjnych dla kandydatów na rodziców zastępczych;
- terminowości sporządzania ocen rodzin zastępczych;

- terminów sporządzania ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.
- przekazywania do sądu ocen sytuacji dzieci;
- realizowania postanowień sądu odnośnie umieszczenia w pieczy zastępczej;
- występowania do sądu z wnioskiem o ustalenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 38 ust. 2 cytowanej ustawy.
- liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego;
- sporządzania i modyfikowania planów pomocy dziecku

W badanym zakresie stwierdzono uchybienia pod względem:

1. Większej, niż określają przepisy liczby rodzin, które pozostają pod opieką poszczególnych koordynatorów.
2. Realizacji przyjętego w trzyletnim programie na lata 2016 - 2018 limitu rodzin zastępczych, zgodnie z art. 180 pkt 1 cytowanej ustawy.
3. Braku realizacji szkoleń kwalifikacyjnych dla kandydatów na rodziców zastępczych;
4. Nierzetelnego przygotowania planów pomocy dziecku.

W badanym zakresie stwierdzono istotne uchybienia pod względem:

1. Umieszczeniu dzieci poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Szprotawie niezgodnie z art. 95 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r.
2. Braku udziału przedstawiciela powiatowego centrum pomocy rodzinie w spotkaniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, zgodnie z art.137 cytowanej ustawy.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia i istotne uchybienia, na podstawie art.197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli **zalecam:**

1. Przestrzegać wymaganego limitu 15 rodzin zastępczych, przypadających na 1 koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu

- rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Realizować 3 – letni powiatowy program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej, zawierający między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
 3. Zintensyfikować działania w zakresie prowadzenia kampanii informacyjnej dotyczącej poszukiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
 4. Rzetelnie i dogłębnie przygotowywać plany pomocy dzieciom.
 5. Nie dopuszczać do umieszczania wychowanków w nieadekwatnych formach pieczy zastępczej.
 6. Zapewnić udział przedstawiciela organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w spotkaniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczej, zgodnie z art.137 cytowanej ustawy.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi dyrektor jednostki.

Dokonano wpisu do książki kontroli.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Dyrektorowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Tomasz Kozłowski

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Sylwia Czujko - Bury

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej

